

*И на съдбата неподвластен.*³⁹

Тоест, циганите са релефно открояващи се самостоятелни и свободолюбиви личности. Те не понасят (макар че мимикриращо могат да търпят временно) опекунство и наставления как да живеят и да се реализират. Те са особено чувствителни на темата как да оценяват, възприемат и подреждат живота си. Те отричат почти винаги всички и всякакви опити да им се дават съвети в тази насока, да им се предлагат чужди образци, модели и управление на тяхното поведение и дейност. За тях няма никаква нравствена и хуманна стойност всяко чувство на състрадание и съчувствие, ако то съдържа в себе си целта да учи ромите, да се вмести в техния начин и стил на живот, да чертае линията на тяхното поведение, мечти и дерзания.

Тъкмо и поради това циганите изразяват виталната си чувствителност по един особен начин: в позата на човек с подчертана гордост, с дълбока убеденост в идеологемите на житейската си философия, а дори и в своите митове и легенди, в своите притчи и сказания. Ромите са роби на собствените си разбирания и убеждения за романтичност, вълшебност и житейска красота, смисъл и щастие. В същото време чувственото, мечтателното, жадуваното те свързват и подчиняват почти винаги по време и почти всякъде по насоченост с делничната прозаичност на тяхното физическо и социално съществуване.

Виталната чувствителност на ромите се синхронизира изцяло и с другата тяхна характерологична особеност - **чувството за чест и достойнство**. Напразно много хора считат, че ромите нямат чувство за чест и достойнство, че те не умеят да правят разлика между честност и безчестност, между достойно и недостойно поведение и други такива. Нищо подобно. Цялата тънкость на въпроса е, че ромите имат друго разбиране за понятията и явленията чест, достойнство, честност, безчестност и други такива, поради което са и крайно чувствителни към оценките за тях. Всеки негативен момент и отсенка в тези оценки ги вълнуват дълбоко, причиняват им

³⁹ А. С. Пушкин. Цит. съм., с. 179, 181, 182.